

IZDAJAVEC

Zgodovinska povest iz turških časov.

SPISAL

F. V.

SLEMENIK

"Potemtakem si ga težko dobil na svojo stran?"

"Izprva se je zelo branil in nič hotel slišati," pripoveduje Vohač. "Ko sem mu pa kazal svetle zlate, je nehal z glavo odkimati ter je čedalje bolj pazljivo poslušal moje besede. Razkladal sem mu prav na široko in dolgo, da pri vsem, kar ima on storiti, ni za las krivice, ker Milana prej kakor Tomaž prinese v Dvor. Ko je pa ugovarjal, zakaj bi se moralo vse to zgoditi na tihem, sem mu navezal, da po zdravnikovih izrekih samo to more ozdraviti njegovega gospoda, da ta Milana nepričakovano ugleda. Reki mi še, da tudi lahko drugega dobim, le da je on pripravljen, ker pozna deda in vnuka, in da se ima zraven mojega lepega plačila, deset zlatov, nadejati še velikega daru od drugih strani, se obrnem, češ, da hočem oditi, ter rumenjake ropotaje spustim v mošnjo. Videl sem dobro, kako željno je upiral svoje oči v lepo težko mošnjo.

"Hočeš v treh dneh prinesiti Milana v Dvor ali ne?" rečem Jakobu.

"Hočem, gospod, ako to ni nikaka krivica, in ako ni nobene nevarnosti," mi naglo odgovori.

"Ne eno, ne drugo, Jakob! Urnega konja dobiš, da gotovo v treh dneh prideš nazaj."

"Pripravil sem mu iz vašega hleva konja za pot, in vračajoč se v Zavrh, kaj mislite, s kom sem govoril?"

"Kaj jaz vem," odvrta vitez, "kakor to, da sem ti dal sto lepih cekinov zato, da mi Milana spraviš iz pota. Najbrže si se posvetoval s kakim postopacem svojega rodu; saj si vendar le cigan! — No, no, ti ne moreš nič zato," roga se vitez Vovk.

"Ni res, da bi jaz bil cigan, pa oni je bil, s katerim sem govoril," trdneje izgovori Luka.

"Kaj sta sklenila vašega tam v lesovju?"

"Pravil mi je cigan, ko sem si ga prikupil z malim srebrnjakom, na moje vprašanje, da se preganja njegova velika družba, ter da se brž ko mogoče v prihodnjih nočeh vzdigne in poda v jutrove kraje nazaj. "Ti, moj prijatelj," sem mu rekel, "bi ti hotel za dober denar enega mojih sovražnikov prav na tistem odstraniti za vselej? Veš — za dober denar!"

"Zakaj ne," mi odgovori cigan; "samo da črez tri dni nas že ni več blizu."

"Izvrstno, izvrstno! Za koliko, gospod? He?"

"Ni preveč deset takih?" pokažem ciganu svetel zlat.

"Malo, malo za delo težavno, pa vendar vam obljubim, da ga ne vidite več, omenjenega sovražnika, če ga tukaj kje morem pristreči."

"Ravno tukaj, na tem mestu, sredi lesa. Pazi cigan. Ako dobiš še deset zlatov več, ali napraviš, da tudi drugi izgine na istem mestu?"

"Oba ob enem?" preudarja cigan. "Dobro, napravim! Torej —"

"Jutri proti večeru, ali že v mraku prijezdi po tej cesti, dobro poslušaj cigan, na lepem konjiču, ki je tudi lahko tvoj, človek, ki ima na konju pred seboj fantiča v rdeči suknjici z belim klobučkom. Pazi: Oba ta moraš, kakor sem rekel, odstraniti, da ne prideta nikdar

več živa med ljudi. To storiš, kakor ti je ljubilo, da le izgineta za vselej. Pri jezdecu najdeš deset zlatov. Udaril!"

In cigan je od veselja poskočil ter mi poljubil roko, ko sem mu naštel deset cekinov, rekoč, da naj ne zabi vrlega konja, z mozem in dečkom pa naj počne, kar hoče, samo da ju ne bo več videti. Nato se je cigan skril v lesu in jaz sem hitel v Zavrh.

"In kaj so cigani storili," vpraša Vovk, ki je do zdaj zadovoljen poslušal.

"E kaj? To se natanko ne more vedeti. Bržkone so hudobci oba zadavili ter pometali v Savo, ki je Jakoba že vrgla na suho, Milana pa menim da žene še naprej, če ga niso cigani raje vzeli s seboj."

"Pa, Luka! Potemtakem še lahko kdaj pride nazaj," opomni malo prestrašen vitez.

"Kdo?" nalašč vpraša Vohač.

"No — deček — Milan!" jeclja vitez.

"Kako to neki morete misliti? Cigani ga prodajo, Bog si ga vedi kje na jutrovo, in od ondot bode prišel nazaj?"

"Tedad si prepričan, da se mi ga ni bati," željno poizveduje vitez Lukovo mnenje.

"Kakor gotovo je v tej kupici vino!"

"Trešva torej na najino zdravje, Luka! Zvita buča, ki si pri barantiji pribarantal osem-deset rumenjakov! Lep denar!"

"Vi pa celi — Dvor," odvrne hitro Vohač; "in to, bi menil, je nekoliko več!"

Praznila sta kupice pri takih priložnostih, dokler nista oba pri mizi zaspala. Večkrat se je pripetilo, da se Vohač ni mogel na stolu obdržati v ravnotežju in da je zropotal pod mizo. Debelo je zaklel in s polno kupico potolažil jezo. Včasih ni smel Luka od viteza, po cele dni in noči je moral prepiti zraven njega in Luka je dobro vedel vzrok in se vitezu na tihem smejal: Kadar je bil Vovk sam, je videl mrtvega brata pred seboj; zdelo se mu je, da vidi njega mlo proseče oko.

Kakor že vemo, je bil Jakob, zapeljan od Vohačevih zlatov in njegovih besedi, prijezdil k Milanovemu dedu ter v očetovem imenu zahteval vnuka. Starček ni opazil ničesar sumljivega ter je vnučka varno opravil, da bi ga ne zeblo po poti in mu dal poljubiti srebrno svetinjo Matere božje, katero je Milan nosil od rojstnega dne okoli vratu in katero je vsakega večera z materjo pred spanjem poljubil, ter besedice na svetinji za materjo šepetal: Mati božja! Prosi za nas! — Tudi zdaj jo poljubi in dedek tudi, ki mu nato zapne rdečo suknjico, klobuček priveže, poljubi in blagoslovi ter povzdigne na konja k Jakobu.

Dolgo je še stal starček pa gledal za vnučkom Milanom, katerega je videl poslednjikrat.

Cigani so iz Azije doma. Sami pripovedujejo, da so že nekaj prebivali v Egiptu. Iz Egipta jih je pa gospod Bog razgnal po svetu, ker niso hoteli sprejeti Marije in njenega Sina na begu pred Herodom. Ker se takrat niso skazali gostoljubnih, jim za kazni tudi zdaj nihče ne skazuje gostoljubja. Selijo se iz dežele v deželo, nikjer nimajo miru, ves svet je njih dom.

— Columbus, O. — Ameriška armada je zgubila svojega najstarejšega vojaka, ki je v pondeljek štabni saržent Otis C. West, star 76 let bil odpuščen iz vojaške službe v kateri je bil 30 let nepretrgoma. Ves

Na delo rojaki za katoliško časopisje!

R. PAVLOSKI

Slovenski fotografist
719 No. Chicago St.
JOLIET, ILL.

Se priporoča slovenskemu občinstvu v naklonjenost!

PRIPOROČAM SE

rojakom na Ely, Minn., da kdor potrebuje sveže rože in vence, dobi največjo izbero pri meni.

FR. PENGAL,

Ne kupujte drugje!

dokler niste videli naše preproge, linoleum, congoeum in vsakovrstne karpete za kuhinjo in druge sobe.

Ceneje kakor v mestu dobite pri

F. NOVICKI

1738 W. 18th St., Chicago, Ill.

Naše prvovrstne obleke

z dvojnim hlačami

so najboljše, ki se jih more dobiti. Pri nas boste našli velikansko izbiro Hart, Schaffner & Marx, kakor tudi obleke iz drugih tovarov. Vse mere in vsakovrstne oblike ter barve svetle, temne in poltemne — z dvojnim vrstami gumbov ali eno vrsto. Mi Vas vabimo, da pridete in se sami prepričate, koliko lahko prihranite, ako kupite pri nas.

\$30., \$35., \$40., \$50.

M. H. JELINEK, lastnik

COR. BLUE ISLAND AVE. & 18th ST., CHICAGO

Za one, ki živijo zunaj mesta je prav pripravno, ako pridejo k nam kupovat ob torkih, četrtnih in sobotah zvečer ali pa v nedeljo dopoldne.

PISANO POLJE

J. M. Trunk.

Hlače se nam tresajo.

Poleg vloge "hišnega filozofa" pri firmi Zavrtnik & SNPJ. je Mr. Richard Zavrtnik prevzel tudi službo "hišnega zgodovinarja," morda tudi "hišnega ekonomista." Iz raznih brošur in spisov objavlja v Prosveti sadove svojih "studij" in tlači vse skupaj pod naslov: "Free thought." Hud je poseben na vsako "avtoriteto" in zahteva popolnoma prosto postopanje, ki končno v marsičem postane "prosto" tudi vsake resnice.

V cerkvi vidi samole stremenje za bogastvom in strah, da bi ne zmanjkalo evenka. Ko se je baje po l. 1000. pojavil racionalizem in svobodomiselnost, se je cerkev začela tresti od strahu. Piše: "The heretic movement became so wide spread that the revenue of the Church was greatly reduced and the economic power of the priesthood became alarmed and enraged at a doctrine which menaced their power." Čudo. Od tega "strahu" je preteklo skoroda zopet 1000 let in strah je ostal pač — prazen strah, ker je samole v glavah gotovih "zgodovinarjev."

Ker je pa Mr. R. Zavrtnik že pri "strahovih," vidi še en strah. Baje se slovenskim ameriškim duhovnikom močno tresajo hlače. Piše:

"... just like the Slovenian priesthood of to-day is alarmed and enraged at the rapid growth of the SNPJ., because it threatens their power..."

Vse kaže, da mora tisti, ki vidi povsod same strahove, sam imeti neki strah, in kdor najde povsod samo stremenje po "power" — nadvladati, mora pač enako sam stremeti z vseni močmi in sredstvi po taki — moči.

Zato je vsekako značilno in umljivo, ako "hišni filozof" sicer v imenu svobodnega mišljenja zahteva (glej Prosveta št. 82.): "... as well as we must eradicate from the by-laws of the SNPJ. sections which were inserted by reactionaries which are infringements of the doctrine of equality, especially the section which deals with eligibility of candidates to the supreme board." Hm, žlahta, sorodstvo!!

Da bi "hiša Zavrtnik" ne zadobila vse moči pri SNPJ., so ji postavili po by-laws majhen plot, in zdaj zahteva "prine," naj ta plot pade, in zahteva to v imenu svobodomiselnosti, ako mu kdo verjame. Kak naveden zemljan bo rekel: vem, kam pes taco moli.

Ali bo zdaj konec?

Zarkometer me je tako-le potestil: "... argument tako star, da smrdi po primitivnosti in plesnobi. Gospod Trunk je kot odrasel človek lahko pometen ali zarukan, kakor se vzame. Prvo ali drugo je njegovo svojstvo, ki se manifestira pefimernim čustvom drugega človeka v njegovem početju, njegovih delih. Poglejmo njegova dela in v istih vidimo fotografijo njegove pameti ali nespameti. O noreu pravimo, da nima pameti. Kako vemo, da je nima? Ali vidimo, da je ni? Ne, ampak njegovo početje dokazuje, da je "nut."

Stvar popolnoma odgovarja naslovu, ki je: Hopsasa, tralala. Ko so naš dedek nas deco posadili na krilo in so nas "šuknili," da smo poskočili, so dvignili eno nogo in rekli: Hopsasa, hopsasa... Namen je bil, da smo malo poskočili. In g. Molek je zapel: Hopsasa, ker je pač hotel malo — skočiti ali poskočiti.

Poglejmo, kako je z zadevo. Temelj mojega odgovora je bila trditve g. Moleka in drugih, da ni Boga, ker ga še nihče ni videl. S tem je rečeno, da bi ne moglo obstajati prav ničesar, ako se dotičnega ne vidi. Jaz sem repliciral, da tudi pameti misli, poštenosti, zakona težnja nihče ne vidi, toraj jih ni. Zdaj pa poskoči zarkometer, ki s svojo filozofično podlago bistva kakega argumenta ni ne kapira, in začne metati okoli sebe s smrdljivostjo, zaruknostjo, norcem in si domneva, da sem jaz pamet... tajil! Kakor iz sebe kriči: "Pamet! Ali jo vidim? Da. Pogledam poštenjaka in vidim poštenost. Kje vidim težnost? V padanju teles..." Point je toraj: Nevidno postane vidno, oziroma se more dokazati po vidnem učinku. Tako je pri pameti, težnosti. Analogično, ako razume izraz, moramo isti argument rabiti tudi pri nevidnem Bogu, ne pa nesmiselno trditi: Ni Boga, ker ga še nihče ni videl.

Če ima g. Molek dokaz na pamet, težnost — za dokaz božje eksistence in pravi: "To je prokleto piskav dokaz za božjo eksistenco," potem je pač samole hopsasa, tralala. Ne morem pomagati, če kdo take priproste stvari ne razume. Usta so krepka in široka, pod kapo pa je vse bolj avoh.

Lažnjivi Trunk.

"G. Trunk se laže, ko pravi, da prisojam živalim dušo," trdi g. Molek. V isti sapi in isti koni pa piše isti Molek: "Rekel pa sem in še rečem, če je razum dokaz duše, tedaj imajo tudi živali dušo po obsegu svoje pameti." Te strahovite laži se jaz nikoli ne bom spovedal.

TU IN TAM.

Najmanjše mesto na svetu je Ani. To se reče, najmanjše obljudeno, kajti v njemu prebivajo le en prebivalec. Ani je staro armensko mesto, kjer je bilo nekoč nad 10,000 duš; trgovina je cvetela in daleč naokrog je bilo znano kot zelo živahno mesto. Ta edini prebivalec je nekih menih, kateremu je ljubša samotna, kakor pa življenje v mestu. Ani je bilo nekoč kraljevsko mesto.

Konec briganta. Kot poročajo iz Ajaccia, so zvalili briganta Lavi orožniki glasovitega barona Romanetija v zasedo, ki ga v boju ustrelili. Svojo brigantsko kariero je začel leta 1913., ko je umoril nekega sarskega mojstra, pri katerem je bil uslužben in ki ga je odločil po krivici tatvine. Tekom let je umoril več orožnikov, ki so se tudi več banditov, ki so se s njim sprli. Govorilo se je, da je nagrabil znatno premoženje, ter da je ugrabil samo l. 1921. 200,000 frankov. Ljudstvo ga je zelo cenilo, ker je marsikomu siromaku pomagal. Nekoč je rešil dva letalska oficirja, ki sta se izgubila v gorovju. Njegovega velikega vpliva se posluževali tudi politiki in priliki volilnih borb.

Skrivnostno sredstvo proti kačjim pikom. Semindski Indijanci v Floridi, kateri pa izumirajo in jih je samo še par tisoč, poznajo sredstvo proti kačjim strupom, ki je popolnoma nesljivo, a nobenemu belokocu ne povedo, kako je pripravljen. Indijanci nikoli ne odrečejo pomoči belokocu, če ga vpičila strupena kača, toda se vprašanja, podkupovanja in razne zvijače ne pomagajo, da bi izdali skrivnost. Tako se gurno je to mazilo, da Indijanci ne posveča več pažnje kačjem piku kot navadni prasidni, sicer pa pomagajo brezplačno.

Katoliška

Tiskarna

SE PRIPOROČA V NAKLONJENOST

- vsem slovenskim društvom in organizacijam,
- vsem slovenskim trgovcem in obrtnikom,
- za vsakovrstna tiskarska naročila.

—Naročila izdelujemo lično, točno in hitro,

—naše cene so vedno med najnižjimi,

—poizkusite in prepričajte se.

- Naša špeciialiteta so zlasti društvena dela,
- društvena pravila, in vse druge tiskovine,
- izvršujemo prestave na angleško in obratno.

KADAR RABITE KAKIH TISKOVIN, PIŠITE VEDNO NAJPRVO NA SVOJO KATOLIŠKO TISKARNO!

Amerikanski Slovenec

1849 WEST 22nd STREET,

CHICAGO, ILL.